

Gmina Bolesław. Sołectwa

Gmina Bolesław w Powiecie Olkuskim składa się z sołectw:

Bolesław,
Hutki,
Krążek,
Krzykawa,
Krzykawka,
Krze,
Kolonia (dawniej Ujków Nowy Kolonia),
Laski,
Małobądz,
Międzygórze,
Podlipie,
Ujków Nowy
oraz pozostałych miejscowości:
Posada,
Ujków Stary.

Bolesław.

Bolesław znajduje się na **pograniczu Zagłębia Dąbrowskiego i Ziemi Olkuskiej.**

W 1279 r. **Bolesław Wstydlivy** założył Bolesław (od imienia tegoż władcy pochodzi nazwa tejże miejscowości), a następnie przekazał go biskupom krakowskim.

W XV w. Bolesław stał się własnością szlachecką

W XVI w Bolesławiu istniała karczma.

W tymże wieku w Bolesławiu **wydobywano galenę** i zbudowano trzy **sztolnie: Czajowską (Leśną), Ostowicką (Centauryjską) oraz Starczynowską (Czartorujską, Królewską).**

W 1617 r. Marcjusz Chełmski wybudował **barokową kaplicę.**

Kolejni właściciele Bolesławia, to: Romiszowscy (XVIII w.), Aleksander Saryusz – Romiszewski (od 1766 r., wydatnie przyczynił się do rozwoju bolesławskiego górnictwa); Zofia z Romiszewskich – Moszyńska.

W 1798 r. z inicjatywy Moszyńskich utworzono w Bolesławiu parafię.

Od 1815 r. w Bolesławiu zaczęto rozwijać **przemysł, związany z wydobywaniem galmanu.** Powstawały tu **kopalnie.**

W latach 1892 – 1905 zbudowano w stylu neogotyckim kościół św. Michała i Macierzyństwa NMP.

W Bolesławiu znajduje się piękny, zabytkowy dwór, w którym mieści się Centrum Kultury im. Marii Płonowskiej.

Hutki.

W Hutkach znajduje się m. in. **Kamiliąskie Centrum Opiekuńczo-Lecznicze** przy ul. Jurajskiej 36.

Krażek.

W Krążku znajduje się m. in. **Sala Królestwa Świadców Jehowy**, skupiająca cztery pobliskie zbory.

Krzykawa.

Nazwa wsi pochodzi być może: od krzyku kawek, które tu licznie występują; według Józefa Liszki – od zadaszeń szybów kopalnianych zwanych „kawami”; według Dariusza Rozmusa – od krzyku ludzi, którzy wydawali miejscowi chłopci w obliczu zagrożenia ze strony najeźdźców.

Pierwsza wzmianka o Krzykawie pochodzi z 1398 r.

Kolejni **właściciele Krzykawy**, to: ród Krzykawskich herbu Wąż (Wawrzyniec – lata 1398 - 1400; Piotr – 1410-1445; Stanisław i Mikołaj – od 1448 wraz z Bartoszem z Krzykawy); biskupstwo krakowskie – od 1462 r. wraz z właścicielem szlacheckiej części – Walentym Kmitą; skarb państwa – od 1789 r.

Według dokumentu bpa Franciszka Krasińskiego z 1573 r. do Krzykawy szynkarze sławkowscy mieli dostarczać piwo warzone w Sławkowie.

Z 1597 r. pochodzi informacja o **3 kopcach narożnych** Krzykawy, Bolesławia i Bukoena.

We wsi od XVI w. do 1772 r. funkcjonowała **kopalnia**.

Z Krzykawy w 1618 r. kilku poddanych uciekło do Olkusza.

W II poł. XIX w. Hugo Hohenlohe eksploatował tu **rudę żelaza**.

Po uwłaszczeniu w 1864 r. **Stara Wieś** przeniosła się na obecne miejsce.

W 1925 r. we wsi powstała OSP.

W latach 20-30 –tych XX w. we wsi funkcjonowała **kopalnia „Trumwirat”** – własność Modrzejewskich Zakładów Polska Ruda Żelaza.

Istniały także **kopalnie „Anna” i „Irena”**, które upadły wskutek krachu z lat 30.

Zabytki wsi, to m. in.: **kamienny dom Dukatów z 1888 r.; kapliczka z wieżą; kapliczka szafkowa z rzeźbą Chrystusa Frasobliwego; żeliwny krzyż na kamiennej podstawie;**

kapliczka św. Jana Nepomucena z 1898 r. z żeliwnym krzyżem (rzeźba św. Nepomucena została skradziona).

Istnieją także **ślady kopalń galeny, galmanu i limonitu**. Kruszcze wydobywano tu od XVI w.

Krzykawka.

W XIII w. we wsi istniał **średniowieczny gródek rycerski**, położony na cyplu lessowym, pomiędzy podmokłymi wąwozami.

Ulokowanie gródka świadczy o tym, że była to obronna siedziba rycerska.

Składa się z **kopca i trójkątnego majdanu**. Obie części gródka są oddzielone **fosą**, gdzie istnieją ślady **drewnianego mostu**.

Na kopcu **niegdyś stała wieża**, być może kilkukondygnacyjna.

We wsi znajduje się piękny, **zabytkowy dwór** z 1724 r. oraz **pomnik ku czci poległych bitwie 5 maja 1863 r.** podczas powstania styczniowego, w której zginął pułkownik Francesco Nullo oraz powstaniec Władysław Romer – stryj Eugeniusza Romera – wybitnego geografa.

We wsi widnieją także **pozostałości umocnień średniowiecznego zamku**, zburzonego na początku XIV w. przez najemników Jana Muskaty ze Sławkowa.

Laski.

Pierwsze wzmianki o Szlacheckich Laskach, jak niegdyś nazywano Laski, pochodzą z drugiej połowy XVIII w, co jest odnotowane w ówczesnych dokumentach.

W 1598 r. wieś nosiła nazwę Kuźnica Laski i należała do parafii w Sławkowie, a potem już pod nazwą Laski, została przyłączona do parafii Bolesław.

Wieś powstała w II poł. XVIII w.

Kolejni właściciele Lasek, to: Aleksander Saryusz – Romiszewski (1740-95); Aleksander Romiszewski (od 1767 r.); jego córka Zofia; Jan Jordan (od 1809 r.); jego córka Justyna.

W 1827 r. w Laskach funkcjonowały **dwa młyny wodne**: pierwszy młyn został zbudowany w 1783 r. nad Sztolnią Ponikowską a drugi młyn w 1875 r. znajdował się nad rzeką Białą.

W Laskach znajduje się **jedyna w Polsce skałka trawertynowa** – skamieniała oaza pustynna - skałka zbudowana z węgla wapnia, która jako ewenement, powstała nie w wodzie morskiej a w wodzie słodkiej, o czym świadczą resztki roślin i zwierząt w skałce. Jest ona efektem działalności źródeł artezyjskich, które występowały w pustynnych piaskach około 7 tys. – 2 tyś. lat temu. Ta **unikatowa skałka jest jedną z zaledwie kilku tego typu reliktyw, które istnieją na Ziemi**. We wnętrzu tego wzniesienia znajduje się **jaskinia**.

Małobądz.

Nazwa wsi pochodzi od imienia męskiego Małobąd.

Trzeba przyjechać do Gminy Bolesław i jej sołectw, bo żaden opis nie odda niepowtarzalności Gminy, jak osobista w niej wizyta.

Źródła:

-Bolesław (gmina w powiecie olkuskim), [online], [dostęp: 04 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: < [https://pl.wikipedia.org/wiki/Boles%C5%82aw_\(gmina_w_powiecie_olkuskim\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Boles%C5%82aw_(gmina_w_powiecie_olkuskim)) >;

-Bolesław (powiat olkuski), [online], [dostęp: 04 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: < [https://pl.wikipedia.org/wiki/Boles%C5%82aw_\(powiat_olkuski\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Boles%C5%82aw_(powiat_olkuski)) >;

-Kamiliańskie Centrum Opiekuńczo-Lecznicze (Hutki), [online], [dostęp: 04 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<http://podmiot.kamilianie.eu/index.php?id=156> >;

-Krażek, [online], [dostęp: 04 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: < <https://pl.wikipedia.org/wiki/Kr%C4%85%C5%BCek> >;

-Olgerd Dziechciarz, Krzykawa przez wieki, [online], [dostęp: 04 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: < <https://przeglad.olkuski.pl/krzykawa-przez-wieki/> >;

-Krzykawka, [online], [dostęp: 04 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: < <https://pl.wikipedia.org/wiki/Krzykawka> >;

-Krzykawka. Średniowieczny gródek rycerski. Polski zamki i dwory obronne, [online], [dostęp: 04 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<https://zamkomania.pl/krzykawka.php> >;

-Laski (województwo małopolskie), [online], [dostęp: 04 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: < [https://pl.wikipedia.org/wiki/Laski_\(wojew%C3%B3dztwo_ma%C5%82opolskie\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Laski_(wojew%C3%B3dztwo_ma%C5%82opolskie)) >;

-Małobądz (województwo Małopolskie); [online], [dostęp: 04 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <[https://pl.wikipedia.org/wiki/Ma%C5%82ob%C4%85dz_\(wojew%C3%B3dztwo_ma%C5%82opolskie\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Ma%C5%82ob%C4%85dz_(wojew%C3%B3dztwo_ma%C5%82opolskie)) >;

-Laski koło Olkusza – skałka trawertynowi – Strażnicy Czasu,); [online], [dostęp: 04 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: < <http://www.straznicyczasu.pl/viewtopic.php?t=1379> >.

Oprac. Iwona Rams